

ІДЕНТИФІКАЦІЯ ОСОБИСТОСТІ МОВЦЯ ЗА ФОНЕТИЧНИМ ОФОРМЛЕННЯМ ЙОГО МОВЛЕННЯ

СПЕЦИФІКА ЗАЛЕЖНОСТІ ФОНЕТИЧНИХ ВІДХИЛЕНЬ ВІД ВІКОВИХ ГРУП МЕШКАНЦІВ ПІВНІЧНО-СХІДНОГО РЕГІОНУ АНГЛІЇ У ПЕРІОД 1960-2010 РОКІВ

Колісник М.П.

*Національний технічний університет України «Київський політехнічний
інститут імені Ігоря Сікорського»
m.p.ruda@gmail.com*

The paper presents the experimental study results of the specificity of the deviations in the vocalic and consonantal systems registered in the pronunciation of the English north-eastern dialect speakers within certain age groups. Graphical interpretation of the quantitative relation between the deviations in the vowel and consonantal systems and the speakers' age group is given. Moreover, the author provides reasoning of the received frequency tendencies.

Key words: *age group, consonantal system, England, frequency rate, North-eastern dialect, phonetic deviations, vocalic system.*

Основним завданням традиційної діалектології вважається отримання емпіричних фактів, за допомогою яких стає можливим визначення особливостей мовлення носіїв діалекту певної територіальної місцевості [6, с. 24]. Позаяк вивчення діалектів винятково під кутом зору їхніх територіальних ознак не є достатнім. Сьогодні лінгвісти все частіше вказують на актуальність дослідження особливостей функціонування різновидів мови не лише з територіальної, але й з соціальної, часової, біологічної та просторової точок зору, оскільки всі діалекти є одночасно і регіональними, і соціальними, оскільки всім мовцям разом із соціальними притаманні також і регіональні особливості [4, с. 39-40; 7, с. 156].

Досліджуючи соціальні особливості діалектів, учені часто акцентують увагу на низці факторів, як от: вік, соціальний клас і статус, освіта, стать і т. ін. Зі свого боку, Д. Болінджер [5, с. 21-23] зазначає, що причини змін у мовленні лежать десь між двома класичними протилежностями (*extreme points*): біології та соціалізації. Вік знаходиться найближче до біологічної крайньої точки, однак його соціальна складова має не менший вплив.

Таким чином, для виявлення закономірностей частоти актуалізації фонетичних відхилень від вікових груп мешканців північно-східного регіону Англії ми звернулися до систематизації експериментального матеріалу та

його розподіл на такі групи відповідно до вікових ознак мовців: 16-20, 21-30, 31-40, 41-50, 51-60, 61-80 років.

На підставі отриманих даних було побудовано сімейство часткових кривих, що відображають характер залежності частоти реалізації сегментних відхилень від вектору зростання вікових груп носіїв мови. Далі шляхом графічного інтегрування було побудовано абстраговану інтегруючу залежність відхилень у системах голосних і приголосних у вимові носіїв північно-східного діалекту Англії за період 1960-2010 років, показані на рис. 1.

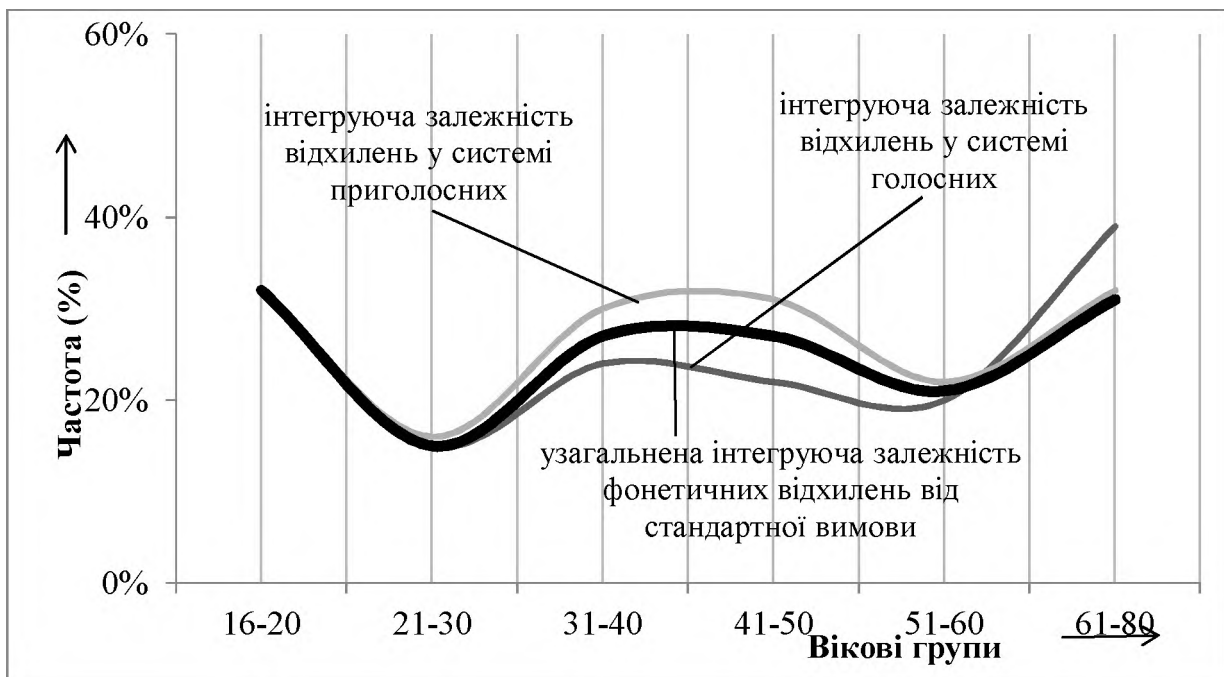

Рис. 1. Інтегруюча залежність частоти фонетичних відхилень від вікових груп носіїв північно-східного діалекту Англії 1960-2010 років

Повторне графічне інтегрування кривих, що відображають закономірності відхилень у системах голосних і приголосних у вимові представників північного сходу Англії, уможливило побудову узагальненої інтегруючої залежності відхилень у вимові мешканців північного сходу на сегментному рівні, зображеної на рис. 1 жирною лінією.

Отримана у такий спосіб крива свідчить про зниження частоти фонетичних відхилень від стандарту у вимові 21-30-літніх представників північного сходу Англії та про подальше її підвищення у групі 31-50-річних носіїв діалекту. У наступній віковій групі (51-60 років) спостерігається зменшення частоти фонетичних відхилень у системі голосних і приголосних та подальше зростання їхньої кількості у мовленні 61-80-річних мешканців регіону. Така закономірність досить щільно, на наш погляд, корелює з

відповідними періодами активної соціалізації мешканців регіону, а саме: (а) юнацькою безтурботністю [2, с. 39; 1, с. 352] (16-20 років), (б) початком самостійного життєвого шляху (21-30 років) [3, с. 40], (в) досягненням ними певних успіхів у кар'єрі та особистому житті, що призводить до певної недбалості або сприяє коректності у вимові (31-50 років), (г) подальшою роботою над особистим статусом (51-60 років) та, нарешті, (д) завершенням трудової діяльності й виходом на пенсію (61-80 років).

Щодо загальної тенденції залежності особливостей функціонування відхилень на сегментному рівні від вікової групи мовця, то її можна схарактеризувати специфічним явищем певного, пропорційного зростання віку носіїв північно-східного діалекту, тяжіння до орфоепічної норми англійської вимови, яке поступово зникає у віковій групі 61-80 років. При цьому недбалість у вимові молодих мовців, а саме значну кількість випадків редукції голосних, глотальної зупинки, елізії, можна пояснити психологією підлітків (16-20 років), тобто розкутістю, нігілізмом, відсутністю обмежень мовної поведінки. На відміну від цього, підвищення частоти фонетичних відхилень у групі 61-80-річних мовців є, на нашу думку, певною розкутістю унаслідок їхнього відходу від справ, які змушували дотримуватися вимовної норми не лине за місцем роботи, але й у повсякденному житті.

Література

1. Бойко Б. Л. Молодежный жаргон как отражение взаимодействующих субкультур / Б. Л. Бойко // Встречи этнических культур в зеркале языка (в сопоставленном лингвокультурном аспекте) : Научный совет по истории мировой культуры. – М. : Наука, 2002. – С. 352-361.
2. Бугаева И. В. Сленг современных семинаристов в аспекте изучения религиозной личности / И. В. Бугаева // Язык. Речь. Речевая деятельность : межвуз. сб. науч. тр. – Н. Новгород, 2004. – Вып. 7. – С. 36-40.
3. Кубрякова Е. С. О природе варьирования языковых единиц и его основных типах / Е. С. Кубрякова // Всесоюзная конференция «Проблемы вариативности в германских языках». Тезисы докладов. – М. : Наука, 1988. – С. 25-27.
4. Филин Ф. П. К проблеме социальной обусловленности языка / Ф. П. Филин // Вопросы языкознания. – М. : Наука, 1966, № 4. – С. 31-44.
5. Bolinger D. L. Accent is Predictable (If you're a Mind-reader) / D. L. Bolinger // Language, 1979. – № 48. – P. 633-644.
6. Chambers J.K. Dialectology – / J.K. Chambers, P. Trudgill. – Cambridge: Cambridge univ. press, 2002. – 218 p.
7. Joyce P. The people's English : Language and Class in England c. 1840-1920 / P. Joyce // Language, Self and Society. A Social History of Language. – Cambridge : Cambridge University Press, 1991. – P. 154-183.